

Свети мученик Андреј Стратилат

Нечестиви Максимијан, управљајући источним делом римске царевине, подиже свуда гоњење на хришћане. У то време у Сирији бејаше неки војвода Антиох, човек зле нарави и најревностији служитељ идола; он дисаше претњом и убиством на слуге Христове. Њему беше дата од цара власт над свом Сиријом и наређено да мучи и убија хришћане; у том циљу беху му стављени на расположење многи трибуни, тисућници, са подложном им римском војском. Међу тим трибунима, као цвет миомирисног крина усред трња, бејаше под влашћу Антиоха следбеник Христов Андреј, који с почетка тајно држаше свету веру у Христа, а потом, када наступи време, он је објави целој свету, јавно пред свима исповедајући име Христово.

Иако још не беше крштен, он са тврдом вером у срцу имађаше и топлу љубав према Христу Богу, и служаше му дан и ноћ у молитви и посту, клонећи се сваког дела неугодног Богу и ревносно испуњујући све што је угодно Богу. За такву побожност Бог му дарова необично јунаштво и храброст у биткама, те му по јунаштву и храбрости нико не беше сличан у римској војсци. И он одношаше сјајне победе над непријатељима, и беше слављен и поштован међу војницима више него остале војсковође.

Једном приликом не мала војна сила персијска крену у рат против Антиоха и изненада удари на Сирију. Усред неочекиваног напада Персијанаца Антиох се силно узнемири. Али сетивши се храброг трибуна Андреја, он га хитно позва к себи и повери му врховно заповедништво над војском. Том приликом он произведе Андреја за стратилата, тојест за врховног команданта над војсковођама, и нареди му да са војском крене против нападших непријатеља и да их заустави. При томе Антиох му рече: Твоје јунаштво и твоја храброст у ратовима познати су не само мени, него за њих добро зна и сам цар; ради тога сам ти и дао овај високи чин. Ја ти дакле поверавам вођење овог изненадног рата. Узми војску, командуј њоме место мене, и постарај се да увећаш славу коју имаш.

Добивши овакав задатак, војник Христов свети Андреј, желећи да храбро иступи против непријатеља не ради своје личне славе него ради славе имена Христовог, од мноштва римских војника одабра само најбоље, добро свестан речи цара Давида да Господ не мари за силу коњску, нити су му мили краци човечији, него су му мили они који га се боје и који се уздају у милост његову (Пс. 146, 10-11). Свети Андреј одабра оне војнике које му указа благодат Божија дејствујући тајним надахнућем у срцу његовом, и изиђе с њима против непријатеља. Угледавши велику војску непријатеља који као скакавци беху наишли на Сиријске крајеве, свети Андреј храбраше своје војнике за јуначку борбу, да се не уплаше од мноштва персијске војске, И пошто сви његови војници беху идолопоклоници и ниједан од њих још не беше хришћанин, свети Андреј им предложи да познаду јединог, свемоћног, и у биткама страшнога Бога који крепко помаже слуге Своје. И рече им: Браћо и пријатељи моји, сада се можете на делу уверити, да су незнабожачки богови – демони, и нису у стању помоћи никоме, пошто су немоћни. Али постоји једини истинити Бог, коме ја служим, који створи небо и земљу. Он је свемоћан, и свима који Га призивају притиче брзо у помоћ, и чини их јакима у биткама, и непријатеље њихове обраћа у бекство пред њима. Ето, као што видите, против нас иду многобројни пукови непријатеља који су по

многобројности својој далеко јачи од нас; но ако ви попљујете своје ништавне богове и заједно са мном призовете јединог истинитог Бога, одмах ћете угледати где непријатељи ишчезавају пред вама као какав дим или прах.

Када свети Андреј то рече, сви војници што беху с њим повероваше његовим речима, и призвавши у помоћ Христа Бога јурнуше на непријатеље. Настаде страховита битка, и војници светог Андреја однеше сјајну победу, пошто им због вере и молитава светог Андреја дође с неба у помоћ невидљива сила, која страхом помете персијске пукове, те се они дадоше у бекство. А римска војска, предвођена светим Андрејем, гоњаше их, и мачевима својим сецијаху персијске главе, као српом класје. Тако се силом Христовом зби славна победа Римљана над Персијанцима. Када непријатељи бише прогнани, онда војници што беху са светим Андрејем, видећи тако неочекивану победу над непријатељима, однесену помоћу Христовом, повероваше сви у Христа. А свети Андреј, колико могаше, стаде их утврђивати у вери, учећи их правоме путу који води спасењу. И тријумфално се враћајући из рата, свети Андреј и његови војници овенчани славом стигоше у град Антиохију.

Међутим неки од завидљивих војеначалника, завидећи светом Андреју на храбрости и слави, оптужише га Антиоху обавестивши га да стратилат Андреј почитује Бога распетог. Чувши то, Антиоха спопаде силан гњев и он посла к Андреју неке високе војне главешине да лично њега питају, је ли истина то што се говори о њему. Добивши одговор да је све истина, Антиох поново посла изасланике Андреју, саветујући га, и претећи му, и подсећајући га на своју нетрпељивост према хришћанима. И нареди изасланицима да стратилату кажу ово: “Теби је добро познато каквим сам мукама уморио Полијевктова сина Јевтимија и с њим многе друге следбенике хришћанске вере. Ни једнога од њих нисам поштедео. Нашта ти онда рачунаш и ушта се надаш славећи као Бога човека који је био распет на крсту?”

Када изасланици Антиохови дођоше к светом стратилату и саопштише му поруку, он им у одговор рече: Те речи Антиохове више ми уливају храбрости него страха. Јер када они на које ме он подсећа, предати од њега на љуте муке, победише њега и са венцима мученичким предстадоше Христу Богу, зашто онда и ја да не будем верни слуга Господа мог Исуса Христа, да бих се заједно с њима, пострадалима за Христа пре мене, удостојио удела у царству Његовом?

Када овај одговор светог Андреја изасланици однеше Антиоху, овај се страховито разјари и посла војнике да му Стратилата доведу везана. Севши на судишту, Антиох нареди светом Андреју да пред свима јасно изјави, хоће

ли се покорити царевој наредби или је намеран служити Богу своме. Светитељ, стојећи на том безбожном судишту, пред лицем анђела и људи, громким гласом неустрашиво изјави да је Христос истинити Бог и да је он Његов слуга.

Мучитељ онда одмах нареди да се донесе гвоздени кревет, па да се силно ужеже, и на њему пече војник Христов. И када кревет би толико ужежен да варнице прштаху од њега, Антиох рече мученику подсмевајући му се: Андреје, много си се намучио у ратовима, зато је потребно да се после толиких напора одмориш на овоме кревету. – Свети мученик, не чекајући да га целати свуку, сам одмах скиде са себе хаљине, журно се попе на усијани кревет, испружи се на њему као на мекој постељи, и јуначки трпљаше печење свога тела. Спочетка он осећаше бол, и мољаше се Христу Богу да му пошаље брзу помоћ. И стварно огањ, по наређењу Божјем, одмах изгуби своју силу и не могаше нашкодити мучениковом телу.

За то време Антиох нареди те неке од Андрејевих војника крстолико приковаше на дрвене крстасте справе, па их са подсмехом питаше, да ли им је то пријатно. А они, одговарајући да им је такво страдање за Христа веома пријатно, говораху: О, кад би смо се удостојили бити подражаватељи Христа Господа нашег, распетог на дрвету крсном!

Потом се мучитељ опет обрати светом Андреју и упита га, је ли довољно кажњен печењем на огњу, и хоће ли се одрећи Христа и обратити се боговима. Мученик одговори да жели трпети до краја, пошто је крај круна сваком започетом делу; јер од Христа Бога добија награду не онај који је добро почео свој подвиг него онај који га је добро завршио.

Тада мучитељ Антиох нареди да светог Андреја скину са гвозденог кревета и његове другове свуку са крстастих дрвених справа, па да их вргну у тамницу, дајући им тобож времена за размишљање док се не обрате боговима, а у самој ствари ради тога, да би известио цара о њима, јер није смео да без царева знања и пристанка погуби тако храброг и знаменитог мужа, Андреја стратилата, и његове другове. Цар Максимијан, добивши и прочитавши Антихов извештај, нађе да није добро погубити јавно таквог знаменитог војника и друге с њим храбре ратнике, да не би због тога настала у војсци узбуна и метеж, и да не би због њих плануо нови рат. У одговор цар написа Антиоху писмо, у коме му нареди да пусти Андреја и дружину његову, ослободивши их тамнице и казне, али му у исто време издаде тајно наређење, да мало времена после пуштања на слободу Андреја и његових другова, измисли и подметне њима неку другу кривицу, тобож не за веру, и

казни их смрћу, ако они упорно остану у хришћанској вери. Добивши од цара такво наређење, Антиох одмах ослободи светог Андреја и његове другове окова и тамнице и пусти их на слободу, при чему им нареди да остану у својим чиновима које су и пре имали.

Међутим војник Христов, свети Андреј, дознавши Божјим откривењем за ову подлу намеру безбожника, тајом од Антиоха са свима поверовавшим у Христа војницима (а било их је 2593 човека) оде у киликијски град Тарс к епископу тога града Петру ради светог крштења, пошто ни један од његових војника не беше крштен, па ни сам блажени Андреј. Након извесног времена Антиох дознаде за одлазак светог Андреја и његове дружине у киликијску област и силна га јарост спопаде, па посаветовавши се са поверљивим личностима посла намеснику Киликије Селевку писмо, у коме му писаше: “Знам да си слушао о Андреју који бејаше трибун у царској војсци. Сада се не само он сам избезумио него је и многе од војника завео у то исто безумље – не покоравати се царским наредбама, и, како чујемо, побегао са својим једномишљеницима у Киликијску област. Стога ти, извршујући царско наређење, нареди да ухвате Андреја и све који су с њим, па их везане пошаљи к нама. А ако се они успротиве или стану бежати, нареди наоружаним војницима да их побију”.

Добивши од Антиоха такво писмо, Селевк одмах разасла извиднице у све крајеве Киликије да извиде где се налази Андреј са својим војницима. Дознавши да се он налази у Тарсу, сам се са војском упути тамо. У то време свети Андреј, провидећи Духом да су вуци кренули на стадо Христово, моли тарсиског епископа, блаженог Петра, и епископа града Вереје Нона који се тада десио тамо, да над њим и његовим војницима без одлагања изврше свето крштење. Епископи одмах крстише свеог Андреја и његову дружину.

Примивши свето крштење, свети Андреј са својим саподвижницима оде из Тарса у место звано Таксанити, не што се бојаху смрти, коју Христа ради веома жељаху, него извршујући наређење Господа свог које каже: Када вас гоне у једном граду, бежите у други (Мт. 10, 23). Селевк пак, дошавши у Тарс са наоружаним војницима као за рат, и не наставши Андреја са дружином његовом смути се и промени се у лицу од гњева; па онда, испунивши се страховите јарости, појури у потеру за стадом Христовим. Међутим свети христољупци одоше из споменутог места у јерменске крајеве, у гору звану Таврос. Селевк је јурио за њима са намером да их побије где их сустигне. А свети војници Христови пролазећи кроз разне гудуре те горе, обретоше се у једноме кланцу, са свих страна окруженом стрмим литицама, у који се могло ући само кроз један улаз, као кроз капију у граду. Ту се свети Андреј заустави

са својом дружином и чекаху своје убице, јер то место беше светом Андреју унапред указано од Бога као место на коме они имају пострадали. Свети Андреј се ту обрати својој дружини овим речима:

“Пријатељи, саподвижници и децо моја! Ево сад је време најбоље, сад је дан спасења! стојмо у љубави Божјој једнодушно и јуначки, као што нам Господ наређује, и руке своје подигнимо не на оне који нас гоне него к Богу на благодарност што нам даде да доживимо овај час, у који ћемо добити удела са свима светима који су пострадали за Њега. Стога да се молимо Њему као што се молио свети првомученик Стефан када га Јевреји засипаху камењем, говорећи: Господе Исусе Христе, прими душе слугу Твојих, које предајемо у руке Твоје.

Рекавши то својој дружини, свети Андреј стаде усред њих, подиже к небу руке своје и очи, и стаде се молити говорећи: “Господе, Господе, велики и свемоћни! услиши мољење грешног и недостојног слуге Твог и свих што су са мном, који беспрекорно очуваше свету веру у Тебе. Прими у миру душе наше, покриј их Твојим милосрђем, удостојавајући их рајских насеља. Још молимо Твоју доброту, Владатељу, и за оне који буду поштовали наш спомен: испуњуј све њихове молбе које су им на спасење, и у свима невољама буди им помоћник ради молитве наше. А на овом месту где ће наша смирена крв бити проливена за Тебе, нека буде извор који ће давати исцељења и изгонити нечисте духове; и све који буду долазили овамо, чувај од свакога зла и давај им душевно и телесно здравље, да би се на овом месту прослављало пресвето име Твоје, Оца и Сина и Светога Духа”.

Док се свети Андреј и сви саподвижници његови тако мољаху Богу, стиже Селевк са војском. Исукавши мачеве и зашкргутавши зубима, они као зверови полетеше на стадо Христово. А свети војници Христови, иако су, као храбри и искусни у биткама, могли у овом теснацу са једним улазом, заштитити себе од руку убица, они се, угледајући се на Господа свог, као безазлени јагањци предадоше убицама својим на заклање. Преклонивши колена они пружише вратове своје под мачеве, те их Селевкови војници, секући их без милости, побише све за кратко време. И проли се крв светих, као вода текући потоком са тог места, а душе њихове са слављем уђоше у радост Господа свога.

Ови свети пострадаше деветнаестог августа, у недељу у осам сати, и на том месту где се проли њихова мученичка крв, одмах изби извор слатке и целебне воде.

Покољ светих видеше прикривени на једноме брегу гореспоменути епископи,

Петар из Тарса киликијског и Нон из града Вереје, јер они са клирицима својим иђаху за њима издалека, желећи да виде њихов крај. И када после покоља светих мученика Селевк са својим војницима крену натраг дома, ови епископи са клирицима приђоше к телима мученика и плакаху над њима; затим их опремише за укуп, и чесно погребеше на том месту. Видеше они и онај извор што потече молитвама светих мученика, и пивши од његове воде они дознадоше за њену целебност, јер један од присутних клирика, који је дуго време патио од нечистог духа, када се напи са тог извора, одмах га напусти дух нечисти. После пак погребља светих, епископ Петар се не врати у Тарс, пошто га Селевк тражаше да убије, него са свима што беху с њим оде у Исаврију.

Међутим околни житељи, дознавши за целебни извор, стадоше долазити к њему и доносити своје болеснике. Пијући воду и мијући се њоме, они се исцељиваху од сваке болести молитвама светог страдалца Андреја и пострадалих са њим светих мученика и благодаћу Господа нашега Исуса Христа, коме са Оцем и Светим Духом част и слава, сада и увек и кроза све векове. Амин.

mitropolija.com